

Onderwerp: dilemma werk met werk maken

BBV nr: 2015/104388

1. Inleiding

De Gebiedsprogramma's 2015 zijn gereed. Het Programma Onderhoudswerken (POW) 2015 - 2019 is integraal verwerkt in het MeerJarenGebiedsprogramma (MJGP) 2016 - 2019.

Vanuit de exploitatiebudgetten en de investeringskredieten wordt dit collegeperiode jaarlijks ruim € 24 miljoen besteedt aan onderhoud. Hiermee wordt deze collegeperiode wederom actief gewerkt aan een bereikbare stad met een openbare ruimte in een goede en aantrekkelijke staat. Deze actieve trend wil het college de komende jaren doorzetten. Het is een collegebevoegdheid om het MJGP (uitvoeringsprogramma) vast te stellen.

Werken in de openbare ruimte gaan veelal verder dan de uitvoering van onderhoud. Vastgestelde beleidskaders¹, zoals HVVP, Speelruimteplan, Bomenbeleidsplan, Hoofdbomenstructuur, Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR), Integraal Waterplan Handboek inrichting Openbare Ruimte (HIOR), Ecologisch beleidsplan, Spaarneplan, Waterkansenkaart en Fietsvoorzieningen worden waar mogelijk meegenomen door werk met werk te maken. Met het uitvoeren van de beleidskaders wordt de stad naar het gewenste kwaliteitsniveau gebracht en een aantrekkelijke, goed bereikbare en groenere stad gerealiseerd die succesvol is in het (water)toerisme.

Het meenemen van Beleidskaders kan soms kostenneutraal, in andere gevallen vraagt het een grotere investering. Voor het structureel meenemen van beleidskaders bij alle POW projecten zijn helaas niet voldoende financiële middelen. Meer dan het uitvoeren van onderhoud is op dit moment niet mogelijk. Als kostenneutraal gewerkt moet worden ontstaat het volgende dilemma: worden de beleidskaders meegenomen dan loopt de onderhoudsvoorraad² op, worden de beleidskaders niet meegenomen dan blijft de onderhoudsvoorraad gelijk maar missen we de kans om werk met werk te maken. De wens tot werk-met-werk maken is er, het is zonde als die kansen niet verzilverd kunnen worden. De middelen bepalen echter de mogelijkheden. Dit dilemma is gepresenteerd tijdens de raadsmarkt van 12 februari jl. over het gebiedsgericht programmeren.

In deze nota worden vier alternatieven aan de raad gepresenteerd hoe met dit dilemma om te gaan. Het college verzoekt de raad om een uitspraak voor het opstellen van het MJGP 2016 - 2019.

In 2015 en 2016 wordt een aantal projecten³ uitgevoerd waarbij het realiseren van beleidskaders onderdeel vormde van het afgesloten participatietraject. Het college wil de uitvoering van zulke projecten, die het point of no return gepasseerd zijn, oppakken binnen de gemaakte afspraken en de benodigde middelen dekken uit het POW. Dit leidt tot het oplopen van de onderhoudsvoorraad.

¹ Zie bijlage A voor een toelichting op de mee te realiseren beleidskaders

² Zie bijlage B voor een toelichting op de termen onderhoudsvoorraad/onderhoudsachterstand en rekenwijze

³ Zie bijlage C voor een overzicht van de projecten voorbij "point of no return"

Voor 2015 en 2016 staan ook projecten in het POW die het participatietraject nog moeten doorlopen, en waarbij de beleidskaders alsnog meegenomen kunnen worden. Voor deze POW werken is bepaald wat de meerkosten zijn om de beleidskaders mee te realiseren.⁴ Tenslotte zijn er ook na 2016 POW projecten waarbij de beleidskaders gerealiseerd kunnen worden. Voor deze jaren is alleen een inschatting te maken wat de meerkosten zijn.

2. Kernvraag

In 2015 wordt € 30 miljoen geïnvesteerd in groot-en vervangingsonderhoud, de jaren erop gemiddeld € 25 miljoen. Om de ambities van de coalitie in de ontwikkeling van de stad recht te doen en om zo efficiënt mogelijk te kunnen werken zijn meer middelen nodig. Op basis van het POW 2015 - 2019 is er structureel tussen de € 0,75 en € 1.95 miljoen aanvullend nodig voor het behalen van de ideaalsituatie; realiseren van beleidskaders die het coalitieprogramma ondersteunen én de onderhoudsvoorraad stabiel houden. Deze ideaalsituatie is omschreven als alternatief d en heeft de voorkeur van het college. Het dilemma werk-met-werk maken vraagt een integrale afweging. Om richting te geven wordt deze nota ter bespreking voorgelegd aan de raad. Met de uitkomsten daarvan kan het gewenste alternatief worden uitgewerkt voor behandeling bij de Kadernota.

Het college vraagt de raad zijn voorkeur uit te spreken voor één van onderstaande alternatieven⁵:

- a. Beleidskaders meenemen zolang dit budgetneutraal kan:
Het POW wordt waar dit kan ingezet voor het realiseren van beleidskaders. Beleidskaders worden niet gerealiseerd als dit extra geld kost. In lijn met de Visie en strategie beheer en onderhoud loopt de onderhoudsvoorraad niet op. Er is geen geld om de resultaten van participatie en inspraak uit te voeren.
- b. Beleidskaders meenemen zonder aanvullend budget:
Beleidskaders worden gerealiseerd met POW budgetten, waardoor de onderhoudsvoorraad jaar na jaar oploopt. Als dit alternatief wordt doorgezet, wordt onderhoud op termijn onvoorspelbaar, noodmaatregelen zullen nodig zijn en de veiligheid raakt in het gedrang.
- c. Beleidskaders alleen meenemen in 2015 en 2016 en toegenomen onderhoudsvoorraad inlopen in 2017 en 2018:
Beleidskaders worden, voor een bedrag van € 2,4 miljoen, tot 2017 meegenomen met POW werken, in lijn met het voorstel van het college om de point of no return projecten uit te voeren. De onderhoudsvoorraad loopt hiermee op. Door in 2017 en 2018 € 2.4 miljoen extra in de begroting op te nemen wordt de onderhoudsvoorraad weer ingelopen.
- d. Beleidskaders structureel meenemen met aanvullend budget:
In 2015 en 2016 voor € 1,2 miljoen en vanaf 2017 voor structureel € 750.000,- per jaar. De onderhoudsvoorraad loopt tijdelijk op. Door in 2017 en 2018 € 2.4 miljoen in de begroting op te nemen wordt de onderhoudsvoorraad weer ingelopen. Met een structurele toevoeging van naar verwachting € 750.000,- kan vanaf 2017 consequent werk-met-werk worden gemaakt.

⁴ Zie bijlage D voor een overzicht van de projecten nog niet voorbij “point of no return”

⁵ De financiële effecten zijn uitgewerkt in bijlage E.

3. Overeenkomsten

Werk-met-werk maken

Om hinder en overlast te beperken wordt onderhoud zoveel mogelijk gecombineerd. Zo wordt bij rioolonderhoud bijna altijd de rijbaan vervangen als een vorm van werk-met-werk maken. Het meenemen van beleidskaders vraagt vaak een herinrichting en dus het opbreken van de openbare ruimte. Indien het haalbaar is om kostenneutraal beleidskaders mee te nemen met het onderhoud dan wordt dit gedaan. Door met het onderhoud een herinrichting te realiseren is er éénmalig sprake van overlast en is de realisatie voordeliger dan beiden separaat uit te voeren.

Bestemmingsreserve Openbare Ruimte

De bestemmingsreserve openbare ruimte is een uitwerking van de Visie en strategie beheer en onderhoud waarin jaarlijks een bijdrage wordt gedaan. De reserve wordt o.a. aangewend om areaaluitbreiding en calamiteiten op te vangen.

Communicatie

Ieder alternatief heeft gevolgen voor de stad en haar gebruikers, hetgeen vraagt om uitwerking. Indien gekozen wordt voor het alleen onderhoud uitvoeren, dan worden er geen beleidskaders gerealiseerd. Communicatie moet dan gericht zijn op de belanghebbenden bij de beleidskaders. Als ergens geen fietspaden gerealiseerd worden moet dit gecommuniceerd worden met de fietsersbond, de wijkraden en de bewoners. Als besloten wordt om beleidskaders te realiseren en onderhoud uit te stellen, dan moet de communicatie gericht zijn op de gebruikers van de openbare ruimte waarvan het onderhoud wordt uitgesteld. Daarnaast moet de communicatie ingezet blijven worden om toe te lichten wat wél gedaan wordt. Hoe dan ook wordt dit jaar voor € 30 miljoen geïnvesteerd in de stad met als effect dat er veel projecten in uitvoering zijn.

4. Verschillen

Alternatief a

Bij alternatief a wordt ervoor gekozen om de onderhoudsvoorraad stabiel te houden, onderhoudswerken worden conform programmering uitgevoerd. Er worden géén beleidskaders gerealiseerd als dit tot meerkosten leidt. Het alternatief is kostenneutraal, er wordt gewerkt met de beschikbare POW budgetten.

Alternatief b

Bij alternatief b wordt ervoor gekozen om beleidskaders te realiseren door onderhoudswerken uit te stellen. Het is kostenneutraal, er wordt gewerkt met de beschikbare budgetten. Dit betekent bijvoorbeeld dat aan de Jan Gijzenkade wel fietsvoorzieningen worden gerealiseerd met als consequentie dat het onderhoud aan de fietspaden aan de Rijksstraatweg wordt uitgesteld. Door deze werkwijze loopt de onderhoudsvoorraad elk jaar verder op.

Alternatief c:

Hier wordt ervoor gekozen om in 2015 en 2016 de kans van werk-met-werk te verzilveren en beleidskaders te realiseren. Éénmalig wordt hiervoor onderhoudswerk verschoven naar 2017 en 2018; de onderhoudsvoorraad loopt niet verder op. Over het uitvoeren van beleidskaders

vanaf 2017 wordt geen beslissing genomen; volgend jaar zal discussie over het meenemen van beleidskaders opnieuw gevoerd worden.

Alternatief d;

Hier wordt ervoor gekozen om de onderhoudsvoorraad op peil te houden én beleidskaders te realiseren. De inzet ligt hierbij maximaal op werk-met-werk maken. Om dit mogelijk te maken wordt in 2015 en 2016 onderhoudswerk tijdelijk uitgesteld en in 2017 en 2018 alsnog uitgevoerd. Vanaf 2017 komt dan structureel een budget beschikbaar om beleidskaders uit te voeren bij POW werken.

5. Vervolg

Het dilemma werk-met-werk maken vraagt een integrale afweging. Het ligt daarom voor de hand deze afweging te maken bij de Kadernota. Om richting te geven wordt deze nota ter bespreking voorgelegd aan de raad. Met de uitkomsten daarvan kan het gewenste alternatief worden uitgewerkt voor behandeling bij de Kadernota. Als bij de uitwerking blijkt dat het gewenste alternatief te grote effecten heeft en ingrijpend is voor behandeling bij de kadernota, het alternatief dan wordt behandeld bij de in de coalitie afgesproken herijking in 2016. Dan is meer inzicht op de toekomstige middelen en kunnen bredere afwegingen worden gemaakt.

6. Bijlagen

- A, Toelichting en voorbeelden mee te realiseren beleidskaders
- B, Toelichting op de termen onderhoudsvoorraad/onderhoudsachterstand en rekenwijze
- C, Overzicht van de projecten voorbij “point of no return”
- D, Overzicht van de projecten nog niet voorbij “point of no return”
- E, Overzicht en toelichting financiële effecten
- F, Overzicht beschikbare budgetten voor onderhoud